

קוֹנְטֵרַס

מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא

יְגַלֶּה גְלוּיִים נוֹרָאִים וְנִפְלְאִים בְּגִלּוּי אֱלֻקוֹת, וְאִיךָ
זוֹכִים לְחַיּוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם כְּדִגְמַת הָעוֹלָם הַבָּא,
אֲשֶׁרֵי מִי שִׁיטָה אֲזוֹנוֹ וּלְבָבוֹ אֶל הַלְמוּדִים הָאֵלוּ.

בְּנוֹי וּמֵיֶסֶד עַל-פִּי דְבָרֵי

רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצֶּפוֹן

בוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ

רַבֵּי נַחֲמָן מְבַרְסֵלָב, זְכוּתוֹ יִגַן עֲלֵינוּ

וְעַל-פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ

הַגָּאוֹן הַקְּדוֹשׁ, אֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רִז לֹא אָנִיס לִיה

רַבֵּי נֶתָן מְבַרְסֵלָב, זְכוּתוֹ יִגַן עֲלֵינוּ

וּמְשַׁלֵּב בְּפִסְוִקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, פְּתוּבִים וּמְאַמְרֵי

חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֹהַר הַקְּדוֹשׁ

הוֹבָא לְדָפוּס עַל-יְדֵי

חֲסִידֵי בְרֶסֶלָב

עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבֵב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר : אֵין עוֹד מִתְּנָה מִן
הַשָּׁמַיִם כְּמוֹ שְׂאֵדָם יוֹדֵעַ, שְׁכָל מַה
שְׁעוֹבֵר עָלָיו, זֶה רַק מִמְּנֵי יִתְבָּרֵךְ.
וְרוֹאִים בְּחַוֵּשׁ אַנְשִׁים, שְׁבִמְקוֹם לְחִזְקָה
אֶת זוּלָתָם בְּשַׁעַה שְׁנֹכְשָׁלוּ, הֵם עוֹד
שׁוֹבְרִים אוֹתָם, וּמְשִׁיכִים עֲלֵיהֶם אֶת
הַגִּיהֵנוֹם. אָבֵל אִם אָדָם יוֹדֵעַ, שְׁכָל מַה
שְׁעֵבֵר עָלָיו — הַכֹּל הָיָה רַק מִמְּנֵי
יִתְבָּרֵךְ, זֶה שְׁעֵשׂוֹעַ עוֹלָם הַבָּא.

(אמרי"מוהרא"ש, חלק ב', סימן תתנא)

קוֹנְטֵרַס

מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא

עוֹלָם הַבָּא זֶהוּ עוֹלָם רוּחָנִי, גְּלוּי אֱלֻקוֹת בְּמִדְרָגָה
הַכִּי עֲלִיוֹנָה. וְלָמָּה נִקְרָא עוֹלָם הַבָּא? אֵלָּא שֶׁבָּא
מִלְּמַעְלָה לְמַעְלָה, מֵאֵין סוּף, וְכִמוֹ שְׂאֵין סוּף לְמַעְלָה,
כִּי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֵינָנו מְגַבֵּל, כִּךְ אֵין תְּכֻלִּית
לְמַטָּה, הֵינוּ שֶׁכֵּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּה זֶה אֱלֻקוֹת, וְלִכֵּן אָנוּ
אוֹמְרִים בְּכָל יוֹם: "אַתָּה הוּא קִדְּם שֶׁבְּרֵאתָ הָעוֹלָם,
וְאַתָּה מִשֶּׁבְּרֵאתָ הָעוֹלָם", הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא,
וְאֵין בְּלִעְדָּיו נִמְצָא, אֵין הֶפְרֵשׁ בֵּין קִדְּם הַבְּרִיאָה לְאַחַר
הַבְּרִיאָה. וְלִכֵּן נִקְרָא הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּשֵׁם הַיְּהוָה, עַל
שֵׁם: הָיָה, הִנֵּה וַיְהִי, זֶה אוֹתוֹ הַרְבּוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם
שֶׁמִּחִיָּה וּמִחִזֵּק אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּה, אֵלָּא מֵהוּ הֶהְפְּרֵשׁ
בֵּין קִדְּם הַבְּרִיאָה לְאַחַר הַבְּרִיאָה? קִדְּם הַבְּרִיאָה הָיָה
אֱלֻקוֹת בְּלִי שׁוּם הִתְלַבְּשׁוֹת, אַחַר הַבְּרִיאָה נַעֲשֶׂה
אֱלֻקוֹת בְּהִתְלַבְּשׁוֹת, שְׂאֵז הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִקְרָא בְּשֵׁם
אֱלֹהִי"ם, שְׂזֵה גִימְטְרִיָּה הַטְּבַע, כְּבִיכּוֹל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-

הוא הלביש עצמו בתוך העולם: דומם, צומח, חי, מדבר. אומר האר"י ז"ל, שמשם אלקים נתפשט גם הענין של עבודה זרה, לכן הם נקראים אלהים אחרים. כי מתוך הטבע יצאו אנשים שהפרידו עצמם מהקדוש-ברוך-הוא, ועשו עצמם מציאות בלעדיו יתברך, עד שפפרו בעקר, שמשם נעשה כל העבודה זרה, אלהים אחרים. רבנו ז"ל רוצה להטעים לנו טעם עולם הבא בעולם הזה. וכך מובא בדבריו ז"ל (שיחות-הר"ן, סימן צו), שצריכים להרגיל עצמו עוד בחיים חיותו, כשנמצאים פה בזה העולם, להמשיך על עצמנו חיי העולם הבא, רוחניות חיות אלקות, שנרגיש כמו בעולם הבא; יכולים לאכל, יכולים לשנות, יכולים לישן, יכולים להתחתן ולהוליד ילדים, ואף-על-פי-כן נהיה בעולם הבא, יכולים אפלו לעסק במשא ומתן, ולהיות כבעולם הבא. אומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן סב): כשאדם זוכה ודבוק כל-כך בהקדוש-ברוך-הוא, אזי בעת האכילה הוא יכול למצא את הקדוש-ברוך-הוא, שזה מה שכתוב (רות ב, יד): "לעת האכל גשי הלום", כי אם אדם מכניס עצמו רק באלקות, אזי יודע שהמאכל והמשתה שאוכל ושותה, זה גם-כן אלקות, כמו שאומר האר"י ז"ל בכונת אכילת ערב יום הכפורים: אכילה, שתיה — הם אותיות: אכל י"ה, שתה י"ה, הינו שצריך אדם להגיע למצב כזה, שבעת שהוא אוכל

ושׁוֹתָהּ, יִדַע שְׁזָה רַק אֱלֻקוֹת בְּהִתְלַבְּשׁוֹת הָאֵכָל הַזֶּה.
 כְּמוֹ-כֵן לְגַבֵּי הַשָּׁנָה, אֲשֶׁר אָז הַמַּחֲזִין נָחִים, הַמַּחֲזִין
 נִכְנָסִים בְּתוֹךְ הָאֲמוּנָה, כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְּנֵי ז"ל (לקוטי-
 מוהר"ן, חלק א', סימן לה), שְׁאֲמוּנָה זֶה בְּחִינַת שָׁנָה, כְּמוֹ-כֵן
 בְּעֵנִין מִשָּׂא וּמַתָּן, אוֹמֵר רַבְּנֵי ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א',
 סימן נד): כְּשֶׁאָדָם יוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אֲזִי כָּל מֵה
 שֶׁהוּא צָרִיךְ לְעֶסֶק בְּאִיזָה עֶסֶק, כְּגוֹן: זֶה עוֹסֵק בְּמִכִּירַת
 רְהִיטִים, זֶה עוֹסֵק בְּמִכִּירַת לֶחֶם, וּשְׂאָר צָרִכֵי מְזוֹן, זֶה
 עוֹסֵק בְּסִנְדְּלָרוֹת, זֶה בְּנִגְרוֹת וּשְׂאָר עֲבוּדוֹת, הוּא יוֹדֵעַ
 שְׁזָה מְשַׁרְשׁ נִשְׁמָתוֹ, וּבּוֹדֵאֵי עָלָיו לְתַקֵּן זֹאת, וְגַם שֶׁם
 יֵשׁ אֱלֻקוֹת. וְאוֹמֵר רַבְּנֵי ז"ל, שְׁאֲפִלוּ בְּעֵת הַזְּיוּג יוֹדֵעַ,
 שֶׁפֶה הוּא מְזוּג עֲצָמוֹ, וְלִמְעַלָּה גַם-כֵּן נַעֲשֶׂה זְיוּג עֲלִיוֹן,
 כִּי נַעֲשֶׂה יְחִוּדָא תְּתָאָה וְיְחִוּדָא עֲלָאָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה
 יוֹצְאוֹת נִשְׁמוֹת; נִמְצָא, שְׁאֲפִלוּ בְּדַבְרֵים גִּשְׁמִיִּים, אִם
 מְכַנְיָסִים אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּתוֹכָם, אֲזִי מְאִיר עָלָיו
 בְּאוֹר נִפְלָא מְאֹד, שְׁזָה "מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא", עוֹלָם רוּחָנִי,
 עוֹלָם הַבָּא מֵעוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים.

וְלָכֵן לֹא בְּחִנָּם שְׁאֲמַר רַבְּנֵי ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב',
 סימן קיט): אֵין מְצִיאוֹת שֶׁל עוֹלָם הַזֶּה, יֵשׁ אוֹ עוֹלָם הַבָּא
 אוֹ גִיְהֵנוּם, עוֹלָם הַזֶּה אֵינוֹ בְּנִמְצָא כָּלֵל, אוֹלֵי צְרִיכִים
 לְחַפֵּשׁ בְּאִיזָה מְקוֹם שֶׁיִּשְׁנֹו, אֲבָל פֶּה זֶה אוֹ גֵּן-עֵדֶן אוֹ
 גִיְהֵנוּם, אִם אָדָם דְּבוּק בְּהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְלוֹמֵד

תורה, ומקיים את המצוות בשמחה, הוא בגן-עדן, אבל אם מספן, עקר את עצמו מהעולם הבא, מספן הוא סובל גיהנום בזה העולם. וכן אומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כב), שהגן-עדן והגיהנום נמצאים בזה העולם; וכן אומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן קצא): יכולים לשבת בזה העולם שני אנשים אחד ליד השני, זה מרגיש ש"י עולמות, והשני מספן — חסר מהכל, כי מי שדבוק בהקדוש-ברוך-הוא, ויודע שאין בלעדיו יתברך כלל, הוא מתענג בענג זיו השכינה, ומהפך את הי"ש לאין, וזוכה לש"י עולמות, שאין אצלו מציאות של ישות, כי הוא בטל ומבטל להקדוש-ברוך-הוא, הכל זה אין סוף, הוא זוכה לי"ש — ש"י עולמות, הישות שלו היא גם-כן אין סוף. אבל מספן אדם שאינו זוכה לזה, הוא סובל סבל גדול.

והנה רבנו ז"ל רוצה להטעים לנו מהענג הנפלא הזה, ומגלה לנו איך לזכות לזה, כמובא בדבריו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ד'): כשאדם יודע, שכל מאורעותיו הם לטובתו, זאת הבחינה היא "מעין עולם הבא", כמו שכתוב (תהלים נו): "בהוי"ה אהלל דבר, באלהים אהלל דבר"; על כל בן-אדם בזה העולם עובר מה שעובר, אין אדם שלא יעבר עליו איזה משבר בחיים, אין מציאות כזו, כי אחרת היה משלם בכל,

וְשֵׁלֶם בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת זֶה רַק, כְּבִיכּוֹל, הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. אֲבָל אָדָם שֶׁהוּא נִבְרָא וְנוֹצֵר וְנִעֲשֶׂה — הוּא מְצַמֵּץ, וְלִכֵּן יֵשׁ בּוֹ חֲסָרוֹן כְּלֻשָׁה, שְׂאִינְנוּ מִשְׁלֵם לְגַמְרִי, אֲלֹא תָמִיד חָסֵר לוֹ מִשְׁהוּ, אֶחָד יוֹתֵר אֶחָד פְּחוּת. אֲבָל אִם אָדָם מִשְׁלִים אֶת דַּעְתּוֹ, וַיּוֹדַע שְׁכָל מְאוֹרְעוֹתָיו הֵם לְטוֹבָתוֹ, שְׁכָל מֵה שְׁעוֹבֵר עָלָיו מִשְׁבָּרִים וְגַלִּים — זֶה רִנָּק וְזוֹ רִנָּקָה, אֵלּוּ בְּנֵי זוּג שְׂאִין לָהֶם שְׁלוֹם-בֵּית, לְאֵלּוּ אִין יְלָדִים, לְאֵלּוּ אִין נַחַת מִיְלָדִים, לְזֶה אִין פְּרִנְסָה, לְזֶה יֵשׁ צְרוּת מִשְׁכָּנִים וְכְדוּמָה, כָּל מִינֵי בְּעִיּוֹת, אִם רַק מְכָנִים אֶת הַדַּעַת בְּכָל דְּבָר וַיּוֹדַע, אֲשֶׁר "אֶתָּה הִרְאָתָ לְדַעַת, כִּי הִנְיָ"ה אֱלֹקִים, אִין עוֹד מְלַבְדּוֹ" (דְּבָרִים ד), זו שְׁלֵמוֹת הַדַּעַת, הִינּוּ "בְּהִנְיָ"ה" — שְׁזֵה שֵׁם הָיָה, הָיָה וַיְהִיָּה — שֵׁם נִצְחִי, "אֶהְלֵל דְּבָר" — תָּמִיד אֲנִי מְהַלֵּל אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, "בְּאֵלֵהִים אֶהְלֵל דְּבָר" — מִדַּת הַדִּין, צְמִצּוּם, טַבַּע, מִקְרָה וּמְזָל, הִנְיָ"ה זֶה הַשְּׂגָחָה, אֱלֹקִים זֶה טַבַּע, הִנְיָ"ה זֶה חֲסֵד, אֱלֹקִים זֶה דִּין, אִם אָדָם יוֹדַע, שֶׁהֵן הִנְיָ"ה וְהֵן אֱלֹקִים — הַכֹּל זֶה אוֹתוֹ דְּבָר, כִּי הִנְיָ"ה הוּא אֱלֹקִים, זו שְׁלֵמוֹת הַדַּעַת, וְאִזּוּ הוּא מְרַגֵּישׁ עוֹלָם הַבָּא בְּעוֹלָם הַזֶּה, הִינּוּ שְׂמִמְשִׁיף רוּחָנִיּוֹת אֱלֹקוֹת בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְאִזּוּ אִין עוֹלָם הַבָּא וְעוֹלָם הַזֶּה, כִּי אֶתָּה הוּא קֹדֶם שְׁבִרְאָתָ הָעוֹלָם, וְאֶתָּה הוּא מִשְׁבִּרְאָתָ הָעוֹלָם — הַכֹּל אֶחָד. וְכִמְאֶמְרָם ז"ל (פְּסָחִים ג.) עַל הַפְּסוּק (זְכַרְיָה יד. ט): "בֵּיּוֹם

הַהוּא יְהִי הַיּוֹי"ה אֶחָד וְשְׁמוֹ אֶחָד, בַּיּוֹם הַהוּא —
 כְּשֶׁתְּהִי הַגְּאֻלָּה, יְהִי הַיּוֹי"ה אֶחָד, וְשְׁמוֹ אֱלֹקִים, שְׁנֵיהֶם
 טַבַּע — אֶחָד; הֵינּוּ מִי אֵינוֹ מִבֵּין שְׁצַרִּיף בֵּית, אוֹ
 אֲשֶׁה, אוֹ יְלָדִים, אוֹ פְּרָנְסָה, מִי אֵינוֹ מִבֵּין שְׁצַרִּיף
 אֲכִילָה וְשִׁתְיָה, וְלָמָּה כָּתוּב: בַּיּוֹם הַהוּא יְהִי הַיּוֹי"ה
 אֶחָד וְשְׁמוֹ אֶחָד? אֲלֹא מִתְרַצִּים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים:
 עֲכָשׁוּ מְבָרְכִים עַל הַטּוֹבָה — 'הַטּוֹב וְהַמֵּיטִיב', וְעַל
 הַרְעָה: 'דִּין הָאֱמֶת'. וְלַעֲתִיד — כִּלּוֹ 'הַטּוֹב וְהַמֵּיטִיב',
 שְׂיִהְיֶה שֵׁם ה' וְשֵׁם אֱלֹקִים אֶחָדוֹת אֶחָד; עֲכָשׁוּ
 כְּשֶׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם צְרוּת וְיִסּוּרִים, הוּא מִכָּרַח לְקַבֵּל
 אֶת זֹאת, אִם בְּרִצּוֹנוֹ אוֹ שְׁלֵא בְּרִצּוֹנוֹ, וְלִכֵּן מְבָרַךְ: 'דִּין
 הָאֱמֶת', "מֵה שְׁאַתָּה עוֹשֶׂה רְבוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי מְקַבֵּל
 אֶת זֹאת בְּדִין אֱמֶת", כִּי הוּא מִכָּרַח לְקַבֵּל אֶת זֹאת, אֲבָל
 כְּשֶׁיֵּשׁ לָאָדָם אֵיזוֹ טוֹבָה — בְּשִׁירוֹ לוֹ שְׁאַשְׁתּוֹ יְלָדָה בֶּן
 זָכָר, אוֹ הַרְוִיחַ סְכּוּם גָּדוֹל שֶׁל כֶּסֶף, אוֹ שְׁאַר בְּשׁוּרוֹת
 טוֹבוֹת, הוּא רוֹקֵד מְרֹב שְׂמִחָה, וּמְבָרַךְ בְּרָכָה: "הַטּוֹב
 וְהַמֵּיטִיב". נִמְצָא הַהֶפְרֵשׁ — עוֹבֵר עָלָיו מִשְׁבֵּר, צַרִּיף
 לוֹמֵר בְּרָכָה, אֲבָל אוֹמְרָה בְּבִכְיָה: 'דִּין הָאֱמֶת', הֵינּוּ
 שְׂכָף בְּרָא הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֶת הָעוֹלָם, הַיּוֹם אָנוּ כָּאֵן,
 וְלִמְחֹר יוֹצְאִים מְכָאֵן, אִם בְּרִצּוֹנָה אוֹ שְׁלֵא בְּרִצּוֹנָה, אֵין
 שׂוֹאֲלִים אוֹתָהּ, אִזּוֹ אֵתָה אוֹמֵר בְּבִכְיָה: 'דִּין הָאֱמֶת', מֵה
 שְׂאֵין כֵּן כְּשֶׁאֵתָה שׁוֹמֵעַ בְּשׁוּרָה טוֹבָה, אֵתָה רוֹקֵד:
 'הַטּוֹב וְהַמֵּיטִיב', אֵתָה שֶׁר וּמְזַמֵּר. אֲבָל לַעֲתִיד,

כְּשִׁיתְגַּלֶּה מְשִׁיחַ צְדָקָנוּ, שְׂיִגְלֶה לָנוּ הָאוֹר אֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהַכֹּל זֶה אֱלֻקוֹת וְאֱלֻקוֹת זֶה הַכֹּל, וְכִלְנוּ חַיִּים בְּדַמְיוֹן אֶחָד גָּדוֹל, שְׁאֶחָד רוּצָה לְהַשְׁתַּלֵּט עַל הַזּוּלָת, אֲשֶׁר זֶה כָּלֵל הַגְּלוּת שְׁלָנוּ, וּבְעִבוּר זֶה יֵשׁ הַפְּרֵשׁ בֵּין 'דִּין הָאֱמֶת' ל'הַטּוֹב וְהַמִּיטִיב', כְּשִׁיתְגַּלֶּה הָאוֹר הַזֶּה, אִז כֵּלּו 'הַטּוֹב וְהַמִּיטִיב', מֵה שְׂיִקְרָה עִמּוֹ — יֵאמֹר: 'הַטּוֹב וְהַמִּיטִיב'. זֶה מֵה שְׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא רוּצָה — שְׂיִהְיֶה כֵן, שְׂיִהְיֶה הַדִּין אֱלֻקִּים אֶחָד. וְזוֹ הַשְּׁלֵמוֹת שְׁאָדָם צָרִיךְ לְהַגִּיעַ אֵלֶיהָ בְּזֶה הָעוֹלָם, וְהִיא מְדַרְגָּה עֲלִיוֹנָה מְאֹד.

סוּף כָּל סוּף אֲנַחְנוּ מְצַמְצָמִים, וְעוֹבְרִים עָלֵינוּ מְשֻׁבְּרִים וְגִלִּים, וְקָל לוֹמַר אֵת כָּל זֹאת, אֲבָל אֵיךְ בְּאֵמֶת זוֹכִים לְמְדַרְגָּה הַנִּ"ל? מְגַלֶּה לָנוּ רַבְנוּ ז"ל יַעֲזֶה נוֹרָאָה וְנִפְלְאָה, שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג מְדַרְגָּה זוֹ, אֲלֹא כְּשִׁמְעָה אֵת הַמְּלָכוֹת וְהַמְּשָׁלָה מִן הָעֲכוּ"ם, מִמְּלָכוֹת הַגּוֹיִים; כִּי עֲכָשׁוּ הַמְּשָׁלָה אֲצֵל הָעֲכוּ"ם, וְלָכֵן נִקְרְאִים עֲבוֹדַת אֱלִילִים שְׁלָהֶם בְּשֵׁם אֱלֹהִים, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב (תְּהִלִּים עד): "אֱלֹהִים מִלְכֵי מִקְדָּם", עֲכָשׁוּ כָּל עַנְיָן שֵׁם אֱלֻקִּים — דִּין, זֶה אֲצֵל הַגּוֹיִים, אֲצֵל הָעַרְב־רַב, אֲשֶׁר הֵם חוֹשְׁבִים שֶׁהֵם מוֹשְׁלִים, אִם נוֹצִיא אֵת הַמְּלָכוֹת וְהַמְּשָׁלָה מִן הָעֲכוּ"ם, וְנִדְעַ שֶׁהֵם רַק שְׁלִיחִים, לָהֶם יֵשׁ שְׁבָעִים שָׁרִים לְמַעְלָה, אֲבָל לְמַעְלָה מֵהַשָּׁרִים יֵשׁ עוֹלָמוֹת וְסִפִּירוֹת

וְאֵלֵינוּ, אֲזַי נִתְבַּטַּל הַמְּלָכוּת לְגַמְרֵי, וְאִין מִפְּחָדִים מִשּׁוֹם דְּבַר. וְאִין זֹכִים לְמַדְרַגָּה עֲלִיּוֹנָה זֹ, הֵלֵא סוּף כָּל סוּף אָנוּ נִמְצָאִים בְּגָלוּת, בֵּין מְלָכוּת אַמּוֹת הָעוֹלָם? אֹמֵר רַבֵּנוּ ז"ל: עַל-יְדֵי וְדוּי דְּבָרִים לְפָנֵי הַתְּלָמִיד חָכָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (הוֹשַׁע יד): "קָחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה'", הֵינּוּ לְהַתְּוֹדוֹת לְפָנֵי הַצַּדִּיק, וְלִסְפָּר לוֹ הַכֵּל.

מֵהוּ הָעֲנָן שֶׁל וְדוּי דְּבָרִים לְפָנֵי תְּלָמִיד חָכָם? הֵלֵא אֶפְשָׁר לְבוֹא וּלְדַבֵּר אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֲשֶׁר זֶה הַשְּׁלֵמוֹת, וְלָמָּה צְרִיכִים וְדוּי דְּבָרִים לְפָנֵי הַצַּדִּיק דִּיקָא? אֵלֵא עֲלֵינוּ לְזַכֵּר אֶת הָאֱמֶת, שֶׁכָּלֵנוּ רְחוּקִים מִהַדְּעַת הַזֶּה, הַמְּצִיאוֹת וְהַעֲבָדָה, שְׁאָנוּ עֲדִין רְחוּקִים מִהִיָּדְעוֹת הָאֵלוּ, זֶה קָל לֹמֵר וּלְדַבֵּר וְלִסְפָּר אֶת זֹאת, אֲבָל לְחִיּוֹת עִם זֶה וְלְדַעַת שְׁאֵתָה הוּא קָדָם שֶׁכָּרְאָתָה הָעוֹלָם, וְאֵתָה הוּא מִשְׁכָּרְאָתָה הָעוֹלָם, וְלִידַע שֶׁהַכֵּל זֶה אֵלֵינוּ וְאֵלֵינוּ זֶה הַכֵּל, זֶה בְּמְצִיאוֹת קָשָׁה מְאֹד לְקַבֵּל, כִּי כְּשֶׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם אֵינָה מִשְׁבֵּר, הוֹדִיעוּ לוֹ בְּשׁוֹרָה לֹא טוֹבָה, הוּא מִתְּחִיל לְכַפּוֹת, וְהָיִיתָ שֶׁהוּא יְהוּדִי, וְעָלִיו לְקַבֵּל אֶת הַדִּין אֱמֶת, דִּין שְׁמַיִם, אֲזַי בּוֹכָה בְּכִיּוֹת עֲצוּמוֹת וְאֹמֵר: 'דִּין הָאֱמֶת', מֵה שְׁאִין כֵּן, כְּשֶׁמְבַשְּׂרִים לוֹ: הִנֵּה הַרְּחוּף עֲכָשׁוּ הוּן תּוֹעֲפּוֹת, הוּא מִתְּחִיל לְרַקֵּד, וְשֶׁר: 'הַטּוֹב וְהַמִּיטִיב', אוֹ אֶחָד שֶׁלֹּא הָיוּ לוֹ יְלָדִים שָׁנִים עַל גִּבֵּי שָׁנִים, וְנוֹלָד לוֹ בֶּן זָכָר, הוּא

רוקד מרב שמחה, ואומר: 'הטוב והמיטיב', או אחד לא זכה למצא זווגו שנים רבות, והנה התחתן, אזי רוקד מרב שמחה על כך. אבל במציאות אנחנו רחוקים מכל זה.

אבל הצדיק, הוא בן זכה לזה, כי הוא נכלל לגמרי באין סוף ברוך הוא. מה זה צדיק? כל יהודי נקרא צדיק — על שם שנמול, אצל כל יהודי טמונה נקדת הצדיק, אבל כל אחד מאתנו, שנמצא בזה העולם, שוכח את מעלתו — היותו יהודי; הלא צריכים לרוקד ולשמח רק בשביל נקדה זו — שאנו יהודים, שנבראנו מזרע ישראל, שלא עשני גוי, אפלו אין לנו כלום, רק עצם העבדה שנולדנו יהודים, על זה צריכים לשמח כל היום וכל הלילה; הבה ונראה האם אנו עושים בן, שרוקדים בכל יום רק מפני שאנו יהודים — לא ולא! כלנו בוכים, הראיתם אדם שאין לו כלום, ומלא צרות ויסורים, חובות ועגמת נפש, שירקד רק בשביל נקדה אחת שהוא יהודי, אין דבר כזה! אבל הצדיק בן רוקד רק עם נקדת יהדותו. ולכן ככל שהוא רוקד יותר, מתגלה אליו יותר הקדוש ברוך הוא, אשר זה מה שכתוב בזהר (ח"ב צד:): זכה — יהיבנא ליה נפשיה, אם אדם זוכה — מקבל את הנפש שלו, מרב שמחה שאני יהודי, שנולדתי להורים יהודיים, ואין בי כלום

— רק נקדת הַיְהוּדוּת, וְלֹא מְעַנֵּין אוֹתִי שׁוּם דְּבַר, אֲלֵא
אֲנִי יְהוּדִי, בְּזֶה מְקַבֵּל אֶת הַנֶּפֶשׁ שְׁלוֹ. זָכָה יִתִּיר —
יְהִיבְנָא לִיָּה רוּחָהּ, אִם אָדָם זֹכֶה יוֹתֵר, הִינּוּ פִּינּוֹן
שְׁנַתְגָּלָה אֲצִלֵּי נְקֻדַּת הַיְהוּדוּת, וְאֲנִי יוֹדֵעַ שְׁאֲנִי יְהוּדִי,
נּוֹלְדֵתִי לְהוֹרִים יְהוּדִים, שְׁנוֹלְדוּ לְהוֹרִים יְהוּדִים וְכוּ',
וְכָף מְדוּר דוֹר עַד הַיְהוּדִי הָרֵאשׁוֹן — אַבְרָהָם אָבִינוּ,
שְׁגָלָה וּפְרָסָם לְכָל הָעוֹלָם כְּלוֹ אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
אֲזַ מְתַגָּלָה לִי הָרוּחַ — הַדְּבָר, שְׁאֲנִי מִתְחִיל לְדַבֵּר אֶל
הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא; כִּי אִם אָדָם יוֹדֵעַ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
פֹּה, הוּא יְדַבֵּר אֵלָיו, כִּי לְמָה אָדָם אֵינוֹ מְדַבֵּר אֵלָיו
יִתְבָּרַךְ? אוֹמֵר רַבֵּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן סב), כִּי
אֵינוֹ מְרַגֵּישׁ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ פֹּה, מְחַמֵּת שְׁאֵין לוֹ אֲמוּנָה
בְּרוּרָה וּמְזַכֶּכֶת זֹ, אֲזִי מְסַכֵּן, בְּמָקוֹם לְדַבֵּר אֶל
הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הוּא מְדַבֵּר דְּבָרִים בְּטָלִים, אֲבָל
הַצְּדִיק יוֹדֵעַ נְקֻדַּת יְהוּדוּתוֹ, שֶׁהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא פֹה, אֲזִי
מְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. זָכָה יִתִּיר — יְהִיבְנָא לִיָּה נִשְׁמָתִיהּ,
אִם זֹכֶה יוֹתֵר, וּמְתַבּוֹדֵד לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, אֲזִי זֹכֶה
לְנִשְׁמָה, שֶׁהַמַּחְשָׁבָה שְׁלוֹ דְּבוּקָה בְּאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא,
וְכָבֵר אֵינוֹ חוֹשֵׁב מִשׁוּם דְּבַר, רַק מִמְּנוֹ יִתְבָּרַךְ,
הַמַּחְשָׁבָה שְׁלוֹ הִיא רַק מִהַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. זָכָה יִתִּיר
— יְהִיבְנָא לִיָּה נִשְׁמָה דְנִשְׁמָה, זֶה כְּבֵר חַיָּה, שְׁכָל
הַחַיּוֹת שְׁלוֹ הִיא רַק אֱלֻקוֹת, עַד שְׂיִכּוֹל לְהַתְעַלּוֹת

וּלְהַגִּיעַ אֶל יְחִידָה שְׁבִנְפֶשׁ, וּמִתְחִיל לְהָאִיר בּוֹ, שְׂיַחֲד
וּמִיַּחַד אֶל אֶחָד וְאֵין זוּלָתוֹ.

לְזֶה זוֹכָה הַצְּדִיק, שֶׁהוּא בָטֵל וּמְבֹטֵל אֶל הָאֵין סוּף
בְּרוּךְ הוּא. אוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן קט"ז),
שְׁבִנְי-אָדָם חוֹשְׁבִים אֲשֶׁר אֶת הַצְּדִיק צְרִיכִים לְהַפִּיר
מִבְּחוּץ, וְזוֹ הַטָּעוּת, כִּי הַצְּדִיק נִרְאֶה בְּדִיוֹק כְּמוֹ אַחֲרִים,
אָבֵל הַפְּנִימִיּוֹת שְׁלוֹ, זֶה עֲנִין אַחֵר לְגַמְרֵי. אוֹמֵר רַבְּנוּ
ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן קעג): אֵיךְ יְכוּלִים לְדַעַת אֶת
פְּנִימִיּוֹת הַצְּדִיק? עַל-יְדֵי הַכְּתָב, רוֹאִים מַה הוּא כּוֹתֵב;
וְלִכֵּן רַב רַבָּם שֶׁל הַצְּדִיקִים לֹא רָצוּ בְּכָלֵל לְכַתֵּב סִפְרִים,
שֶׁלֹּא יִתְגַּלֶּה מִי הֵם, וְאֶפְלוּ אֵלּוּ שֶׁכֵּן כָּתְבוּ, רַבָּם לֹא
רָצוּ לְהַדְפִּיסָם בַּחַיִּים חַיּוּתָם, כִּי רָצוּ לְהִיּוֹת נֶעְלָמִים
מִזֶּה הָעוֹלָם, וְאֶפְלוּ אֵלּוּ שֶׁכֵּן הַדְפִּיסוּ, הִלְבִּישׁוּ עֲצָמָם
בְּכָל מִינֵי לְבוּשִׁים; אֶלֶּא שֵׁישׁ צְדִיק, שֶׁמֵּאֲבֵד אֶת הַשֵּׁם
שְׁלוֹ, כְּמוֹבֵא בְּדַבְרֵי רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן
רס), שֶׁלֹּא אֲכַפֵּת לוֹ מְאוּמָה, וְהוּא מוֹסֵר אֶת שְׁמוֹ וְנִפְשׁוֹ
בְּשִׁבִיל עִם יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר זוֹ נִקְרָאת מְסִירוֹת נֶפֶשׁ,
שְׂרוּצָה לְהַצִּיל גַּם אֶת אַחֲרִים. אָבֵל עַל-יְדֵי הַכְּתָב,
יְכוּלִים לְהַפִּיר אֶת הַנֶּפֶשׁ וּפְנִימִיּוֹת הַנֶּפֶשׁ. וְזֶה מַה
שֶׁאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שֶׁבַת כה.): אֲנֹכִי — רֵאשִׁי
תְּבוֹת: אֲנִי נִפְשִׁי כְּתִבִית יְהִיבִית, הַכְּנִסְתִּי עֲצָמִי בְּתוֹךְ
הַכְּתָב; כְּבִיכּוֹל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה,

ואם אנו רוצים להפיר את הקדוש-ברוך-הוא, עלינו
 ללמד תורה. נמצא, שהצדיק דבוק בהקדוש-ברוך-הוא,
 ובטל ומבטל אל האין סוף ברוך הוא. והנה אנו
 שבורים ורצוצים, עוברים עלינו משברים, אין אנו
 יודעים מה לעשות, "האם אעשה כך או כן, האם
 אעסק באיזה משא ומתן אם לאו, האם אקנה דירה זו
 וכו', מה אעשה עם בני או בתי, כיצד אנהג כלפי שכני
 וכו'?! " אנו אובדי עצות, איננו מרגישים עצם עצמיות
 אלקותו יתברך, כי מסכנים, המח-מחשבה שלנו מנח
 בטנוף, בהרהורים רעים, הדבור שלנו מדבר רק נבול
 פה, דברים בטלים, רכילות וליצנות, יכול אדם להיות
 באמצע התפלה, ולדבר עם הזולת, אשר אין לה ליצן
 גדול מזה, מעשינו, רחמנא לצלן, מגנים מאד, שאנו
 עושים כל מיני תועבות, שזה פגם המעשים, פגם הרוח
 — זה הדבור, פגם הנשמה זהו פגם המחשבה, בכך
 אנו אובדי עצות, ולכן באים אל הצדיק, שהוא נכלל
 לגמרי לאין סוף ברוך הוא, ובשעה שמתודים לפניו,
 הצדיק הזה שהוא בטל ומבטל להקדוש-ברוך-הוא,
 אומר לפניו יתברך: "רבונו של עולם, אדם זה בא אלי,
 ומספר לי בעיתו וצרתו, וכל אשר עובר עליו, יהי רצון
 מלפניך, כאלו מתודה לפניך ומדבר אליך"; ואם-כן
 הצדיק ממשיך עלינו אור אלקי, עד שאנו יודעים, שהן
 הוי"ה והן אלקים, הן חסד והן דין — זה דבר אחד,

זו נקראת דעת; פי כְּשֶׁחֶסֶד וּגְבוּרָה מְתַאַחֲדִים יחד —
זו נקראת דעת, שְׁנֵיהֶם הַיְחוד וְהַזְווֹג בֵּין חֶסֶד לְגְבוּרָה.

ואיך זוכים לכל זה? על-ידי שְׂבָאִים אֶל הַצְדִּיק
וּמְדַבְּרִים אֵלָיו, וּמְשׁוּחָחִים אֹתוֹ. אוֹמְרֵי רַבְנוּ ז"ל
(לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן צא), שְׁהַצְדִּיק מְלַבֵּשׁ עֲצָמוֹ
בְּסִפּוּרִים וּבְדַבּוּרִים, עַד שְׁחֹשְׁבִים, שְׁהֵנָּה הוּא אֶחָד
מֵאַתְנוּ, אֲבָל בְּאֵמַת הוּא 'מִשְׁחָק' עִמָּנוּ וַיּוֹרֵד לְרָמָה
שְׁלָנוּ, וְהִרְאָה — כְּשֶׁהוֹלְכִים מִהַצְדִּיק, פְּתָאם גַּם בְּנוֹ
נִכְנָסֵת אִיזוֹ תְּשׁוּקָה בְּרוּחָנִיּוֹת אֶלְקוּת. וְאִם אָדָם מוֹדֵה
עַל הָאֵמַת, וּמְחַפֵּשׂ אֶת הָאֵמַת, הוּא אֵף פַּעַם לֹא יַחְלֵק
עַל הַצְדִּיק, כִּי יוֹדֵעַ מִי הוּא הִזָּה קֵדָם, וְהִיכָן הִזָּה מִנַּח,
שְׁהִזָּה מְלַכְלֵךְ בְּטַמְאָה וְזִהְמָה, וְעָשָׂה כָּל מִינֵי תוֹעֵבוֹת
רְעוֹת, וְהֵנָּה זָכָה לָבוֹא אֶל הַצְדִּיק, וְאֶפְלוּ לֹא קָבַל אֶצְלוֹ
שׁוֹם דְּבָר, רַק הִסְתּוֹבֵב שָׁם, שְׁמַשׁ אֹתוֹ, וְהִזָּה נִדְמָה לוֹ
כְּאִלוֹ סֵתֵם מִסְתּוֹבֵב אֶצְלוֹ, אֲבָל כְּשִׁיּוּצָא מִמָּוֶנוּ, פְּתָאם
נִכְנָסָה גַּם בּוֹ הָאֵרֶת אֶלְקוּת, וְאִזּוֹ הוּא מִבֵּין, שְׁמַשְׁהוּ
קָנָה פֶּה, וּכְדָגְמַת אָדָם שְׁנִכְנַס לַחֲנוּת שְׁמוּכָרִים שָׁם
בְּשָׂמִים, אֶפְלוּ אִינּוֹ קוֹנֵה מְאוּמָה, רַק נִכְנַס וּמְסַתְּפֵל
וּמְתַבּוֹנֵן, בְּעֵת שִׁיּוּצָא מִן הַמְּקוֹם, כָּל בְּגָדָיו מְרִיחִים רִיחַ
טוֹב, הֵכִיָּצַד? אֵלָּא מִחֲמַת שְׁהוּתוֹ בְּחֲנוּת הַבְּשָׂמִים, אִזִּי
נִדְבַק בּוֹ הָרִיחַ, וְגַם מִמָּוֶנוּ נוֹדֵף רִיחַ טוֹב. וְלִהְפֹּךְ, אִם
הוֹלֵךְ אָדָם לְמְקוֹם שְׁמוּכָרִים שָׁם זָפַת, גִּפְט וְכִדּוּמָה, אֵף

שאינו קונה מאומה, אבל נדבק בבגדיו הריח רע, ונודף ממנו בעת שיוצא משם. או יושב אדם ליד פלוני המעשן סיגריות, אף שהוא אינו מעשן, עם כל זאת כל בגדיו ספוגים גם-כן בריח הסיגריות. נמצא, מעלת ההתקרבות אל הצדיק, אף שאינה מקבל ממנו שום דבר, רק הסתובבת אצלו, ככר נספגה בך קדשה וטהרה, ומתחיל להאיר גם לך. ולכן אומר רבנו ז"ל (ספר-המדות, אות צדיק, סימן צח): מהות האדם נפר על-ידי התקרבותו, כשרואים למי הוא מקרב; אם מדבר מרוחניות אלקות, אף שאינו מחזיק בזה, סימן שמקרב למקום גבוה מאד, אבל אם אחד בא ומספר: איזה אכל אכלו, איזו מקהלה היתה וכדומה, רואים תכף את ההפרש — זה מדבר מרוחניות, מבטיל הבחירה וכו', וזה מדבר מרקודים, מאכל, ממקהלה, מפנסים וכו', וכבר נפר למי כל אחד משניהם מקרב. ולכן עצם ההתקרבות אל הצדיק, זה כבר דבר גדול מאד, פמובא בדברי רבנו ז"ל (ספר-המדות, אות צדיק, סימן קנב): עקר שלמות הנפש, תלוי בקרבות הצדיקים; אם תהיה מקרב אל צדיק כזה, שאפלו אינה מקבל ממנו כלום, אבל אין לה קשיות עליו, אזי פתאם תתחיל להרגיש אור כזה, שבעצמה לא תארת מהיכן בא לה אור כזה. אומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן קפו), שאלו האנשים שהיו גרים באוסטר'ה, היו תמימים מאד, אשר

זה סובב על יהודים הונגרים, שהם בעלי תמימות, אינם יודעים חכמות וקונצים, ומקבלים בתמימות מהצדיק, לעמת הפולנים, אשר הם 'איבער חכם'. ודבר זה רואים בחוש, שאצל הונגרי אין חכמות ותחבולות, ואפלו הסתובב אצל הצדיק ולא קבל כלום, ואינו מבין מה הצדיק מדבר, אבל כששב לביתו — נתבהר לו, וכל אשר קורה לו, הוא אומר: "וי, לזה התפונן הצדיק", "אוי, זאת ראיתי אצל הצדיק, עכשו אני מבין מה היה, שהטה ידו כך, בודאי היתה בזה פוננה כזו" וכו', וכך בכל דבר.

זו מעלת ההתקרבות אל הצדיק, שאדם בא לפניו ומספר לו את כל לבו, ומדוע? כי האדם בעצמו רחוק בתכלית הרחוק, מחשבתו מלאה זמה וזבל, הרהורים רעים, מחשבות מגנות, העינים מסתכלות, רחמנא לצלן, על כל אשה החולפת ברחוב, הוא כעסן ורוצח, שכל דבר קטן מרגיז אותו, הוא פטפטן גדול, המדבר כל העולה על רוחו, וזו עבדה! אנחנו מזהמים ומגשמים, על מי נעבד?! את מי נטעה?! והנה יש צדיק אחד הדבוק כל-כך בהקדוש-ברוך-הוא, שאין רואים אצלו שום דבר, אבל אני מאמין: אם יכול היה להביא אותי לרגע אחד לחשב מהקדוש-ברוך-הוא, אני המגשם הכי גדול בכל העולם, אני בעל המחשבות

והרהורים הֵכִי מְגַנִּים, שְׂאִישׁ אֵינוֹ יוֹדֵעַ מָה אָנִי חוֹשֵׁב, אֲנִי אָדָם מְזֶהָם בְּעַל עֵינַיִם מְלַכְלָכוֹת כָּל-כָּף, אֲזַנִּי מְזֶהָמוֹת, שְׂצָרִיכוֹת לְשִׁמְעַ כָּל דְּבָר וְדָבָר, אֲפִי מְלֵא כַּעַס וְחִמָּה, פִּי מְדַבֵּר דְּבוּרִים אֲסוּרִים, יָדַי עוֹשׂוֹת מַעֲשִׂים מְגַנִּים, אָדָם כְּמוֹנִי מְלֵא טְנוּף, גַּם-כֵּן יָכוֹל לַחֲשֹׁב מִהֲקִדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא? ! זֶה חֲדוּשׁ! וּמְכַל שֶׁכֵּן עוֹד וְעוֹד דָּקָה, שְׂאֲנִי בָּא לְדַבֵּר אֶת הַקִּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא — זֶהוּ חֲדוּשׁ! וְאַצֵּל מִי קִבְּלָתִי אֶת הַיַּיִן הַמְּשֻׁבָּח הַזֶּה, אֶת הַיַּיִן הַהוֹנְגָרִי הַזֶּה? אֵינִי זֹאת אֶלָּא אֶצֶל צַדִּיק גָּדוֹל מְאֹד.

אָבֵל לָזֶה צְרִיכִים רַחֲמִים רַבִּים, כִּי לֹא כָּל אֶחָד יָכוֹל לְזַכּוֹת לְקַבֵּל מִהַצַּדִּיק, כִּי צְרִיכִים לְבַטֵּל אֶת הַשֶּׁכֶל, כְּמוֹבֵא בְּדַבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן קכג), וְאִם רוֹאִים אֲנָשִׁים שֶׁהֵיוּ כָּל-כָּף מְקַרְבִּים אֶל הַצַּדִּיק, שֶׁשִּׁמְשׁוּ אוֹתוֹ בְּכָל מִינֵי שְׂמוּשׁ, רְקִדוּ סְבִיבוֹ, דְּחִקוּ אֲנָשִׁים אַחֲרֵים בְּדַרְכָם, וּפְתָאם נִתְהַפְּכוּ, וְאֲזִי יֵשׁ לְבַנְי-אָדָם חֲלִישׁוֹת הַדַּעַת — הֵיִתְכַן שֶׁהַגִּבְּאִי, שֶׁהִזָּה הַמוֹצִיא וְהַמְּבִיא מִהַצַּדִּיק, הוּא מִתְחִיל לְחַלֵּק עֲלָיו? ! אַף אֶחָד אֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ הַזֶּה הוּא גִּנְב, בֵּן גִּנְב, בֵּן בְּנוֹ שֶׁל גִּנְב, כְּמוֹ שְׂמוּבֵא (בְּרֻכּוֹת י'): "הוּא קִדְּשׁ וְאֵין מְשַׁרְתּוֹ קְדוּשִׁים", זֶה שְׂדוּחַק אֲנָשִׁים, הוּא צְבוּעַ הַרוֹצֵה פְּרִסְמָת, כִּי עַל-יָדַי שֶׁיִּסְתַּוְּבֵב סְבִיב הַצַּדִּיק, לְפַתֵּעַ נוֹתְנִים גַּם לוֹ כְּבוֹד, וּמֵאֵין יוֹדְעִים שֶׁהַכֹּל הִזָּה

מעין עולם הבא קפז

אצלו שָׁקַר גָּדוֹל? אוֹמֵר רַבֵּנוּ ז"ל (ספר-הַמֵּדוּת, אוֹת צַדִּיק, סימן קנג): מִי שֶׁמְקַרֵּב עֲצָמוֹ אֶל הַצַּדִּיק, וְקִרְבָּתוֹ אֵינוֹ בְּתַמִּימוֹת, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְהַפֵּף אַחֲרֵי-כֵן לְרוּדֶף; אִם רוֹאִים אֶחָד מִתְחִיל לְרַדֵּף אֶת הַצַּדִּיק, סִימָן שֶׁכֵּל הַהִתְקַרְבוֹת שָׁלוֹ קָדַם לָכֵן, הִיָּתָה שֶׁקֶר וְכֶזֶב. נִמְצָא, שֶׁהַהִתְקַרְבוֹת אֶל הַצַּדִּיק צְרִיכָה לִהְיוֹת עִם אֱמֶת כְּזוֹ, שְׂיָבוֹא אֶל הַצַּדִּיק וַיִּדְבֵּר אֵלָיו. אֱמֶת — אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שֶׁבַת נב.), הִיא חוֹתָמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. אוֹמֵר רַבֵּנוּ ז"ל, מִדּוּעַ אֵינָנו מְשִׁיגִים רוּחַנִיּוֹת אֱלֹקוֹת? מִחֲמַת שֶׁחֲטָאנוּ בְּעִבְרוֹת, לְשׁוֹן עוֹבֵר מֵאֲבָר לְאֲבָר, כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא, הַחֲטָאִים נִכְנָסִים בְּתוֹךְ עֲצָמוֹתָיו. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִחְזָקְאֵל לב): "וַתְּהִי עֲוֹנָתְךָ חֲקוּקָה עַל עֲצָמוֹתֶיךָ", וְזֶה מֵה שֶׁמַּעִיק לּוֹ, וּמִשָּׁם בָּאוֹת כָּל צָרוֹתָיו. אָדָם שׁוֹאֵל: "מֵאַיִן בָּאוֹת לִי צָרוֹת, הֲלֹא גַם אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל זֶה אֱלֹקוֹת וְכוּ', וְאֲנִי מְדַבֵּר מִזֶּה, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ לִי סֶכֶל, מִדּוּעַ?! הֲלֹא אֲנִי קָרָאתִי בְּסִפְרִים, וְשִׁמְעֵתִי דְרָשׁוֹת מֵהַצַּדִּיק, שֶׁהַכֹּל לְכֹל אֱלֹקוֹת גָּמוּר הוּא, עִם כָּל זֹאת כְּשֶׁבָּאוֹת לִי צָרוֹת, אֲנִי אוֹמֵר: 'דִּין הָאֱמֶת', לָמָּה אֵינִי יָכוֹל לוֹמַר: 'הַטּוֹב וְהַמִּיטִיב'?" אֲלֹא רַבֵּנוּ ז"ל אוֹמֵר: מִפְּנֵי שֶׁהַעֲצָמוֹת חֲקוּקוֹת בְּתוֹךְ עֲצָמוֹתָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לד): "תְּמוֹתַת רָשָׁע רָעָה", הַחֲטָאִים שֶׁלָּהֶם אֲשֶׁר מְמִיתִים אוֹתָהּ; נִמְצָא, כְּשֶׁאָדָם בָּא אֶל הַצַּדִּיק וּמְדַבֵּר אֵלָיו, וּמְסַפֵּר לוֹ כָּל הָעוֹבֵר עָלָיו,

על-ידי-זה הוא מוציא מעצמותיו את כל עברותיו, כי הדין ודברים שמתודה לפני הצדיק, הצדיק מקשר את הדבורים לפני הקדוש-ברוך-הוא, ואפלו שאינו שם על לב.

ולכן רואים, שהצדיק מלביש עצמו בכל מיני לבושים וספורים, אשר מזה בא, שאדם חולק על הצדיק, כי חושב, שהנה הצדיק מספר לו ספורים, ויורד לרמה שלו וכו', עד שנדמה לו, שהצדיק הוא איש פשוט. ובאמת שוטה האדם ואויל גמור, הלא אתה טמא מטמא, מזהם כל-כף, והצדיק יורד אל הצנור המלכלך שלך, ויכול להעלות אותך משם, ולהוציאך מהבץ שנפלת אליו. ולא רק אותך, אלא את כל העולם פלו יכול לעשות בעלי תשובה, וכן יכול אפלו לעשות גרים, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן חלק א' רטו), כשהצדיק מדבר דבורי אמונה, הוא יושב בחדרו ומדבר, ודבוריו הולכים מסוף העולם ועד סופו, שזה מה שכתוב אצל מרדכי הצדיק, שנקרא איש יהודי, על שם שכופר בעבודה זרה (מגלה יג.), "ושמעו הולך בכל המדינות" (אסתר ט, ד), הוא יושב בחדרו ומדבר אלקות, ודבוריו הולכים בכל קצוות תבל, ולפתע נכנסים הרהורי תשובה בבני-אדם ואפלו בגויים, כמוכא (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן יד), שהצדיק,

על-ידי התורה שלו, מקיים: ויפוצו מעינותיה חוצה, ועל-ידי-זה מגיר גרים ועושה בעלי תשובה, ואיש אינו קולט זאת. ולכן אנו רואים, שהצדיק הזה מקרב רחוקים ומחזירם בתשובה, ולוקח גויים ומקרבם ומגירם. והנה לא אורך זמן רב, ששכחו בני האדם מהיכן קבלו את ההתעוררות, שכחו מהיכן שתו את היין המשבח הזה, וכבר באו צבועים ולקחו אותם, וכמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן טו), שאלו הצבועים, שמתפארים שיכולים לעשות תקונים, ולקשרך אל העולמות, ומדברים רק מנשמות ותקוני נשמות, תדע לך, שהם שקרנים וצבועים בעלמא, כי היכן הם היו כשאתה היית מנח בזהמה ובזבל, ברפש וטיט?! אם לא הצדיק הזה, שהלביש עצמו בלבוש של קונטרס וחוכרת התחזקות, והוא החזירך בתשובה, ואיך יתכן שפתאם תשכח ממנו?! ולכן כשאדם בא לצדיק כזה, הוא מעלה את המלכות לשרשה, ועל-ידי-זה מוציא את העוונות מעצמותיו, וזוכה לגלוי אלקות.

וזו מעלת משה רבנו, שאף שעם ישראל חטאו בחטא העגל, אשר אומרים חכמינו הקדושים, שהחטא הזה היה פלול מעבודה זרה, גלוי עריות ושפיכות דמים, על-ידי שהתקרבו אל משה, הצדיק האמת, הוא משה עליהם רחמנותו יתברך, שזה מה שטען לפניו

יִתְבָּרַךְ (שמות לב): "אם תשא חטאתם, ואם אין — מחני נא"; כי אדם צריך להיות בטל ומבטל לאין סוף ברוך הוא, עד שאפלו שמשבחים אותו, אינו עושה אצלו שום רשם, כי יודע, שמשבחים אז את הקדוש-ברוך-הוא. וזהו שאמר משה רבנו: "אם תשא חטאתם", אז אני יודע שאני בטל ומבטל לאין סוף, "ואם אין", סימן שאיני בטל אליה, ולכן "מחני נא"; כי כך קוראין ישראל בכל יום בתורה שבחו של משה: "וידבר ה' אל משה, ויאמר ה' אל משה", והוא בעצמו מספר להם שבחיו, ולכן אם לא תסלח להם, בזה אתה מראה, שאין לי כל-כך ענוה, שאוכל לכפר להם עון העגל, בכך "מחני נא", כי אינני רוצה להכשיל בגאות.

מגלה לנו רבנו ז"ל סוד, על-פי דברי חכמינו הקדושים (סוטה כא): משל לאחד שהיה מהלך בדרך באישון לילה, בעת חשך ואפלה, ומתירא מן הקוצים ומן הפחיתים — בורות, ומחיה רעה — נחשים, אריות ודבים וכו', ומליסטים ושודדים, ואינו יודע באיזה דרך מהלך, ופתאם נזדמן לו אבוקה של אור ומאיר לו, ורואה איך לילה בתוך היער, ואין לפניו קוצים ובורות וחיית רעות וגנבים, כי מאיר לו. אומר רבנו ז"ל: כמו-כן ישנן שלש מדרגות להגיע לצדיק, הינו פדי לזכות לזכך עצמו, ההכרח להגיע אל הצדיק על-ידי

מעין עולם הבא

קצא

שֶׁלשׁ מִדְרָגוֹת: א. צָרִיךְ לְרֹאוֹת אֶת הַצְּדִיק, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (ישעיה ל): "וְהָיוּ עֵינֶיךָ רוֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ. ב. לִתֵּן צְדָקָה לַצְּדִיק, לְעֹזֵר לוֹ. ג. לְדַבֵּר אֶל הַצְּדִיק. וְעַל-יְדֵי שֶׁלשׁ מִדְרָגוֹת אֵלוּ, נִקְרָא שֶׁמְקַרֵּב אֶל הַצְּדִיק. כִּי כְּשֵׁרוֹאִים אֶת הַצְּדִיק וְנוֹתְנִים לוֹ צְדָקָה וּמִתְוַדִּים אֵלָיו, מִתְקַנְיִם אֶת הַד' יְסוּדוֹת שֶׁאָדָם כָּלוּל מֵהֶם: אֵשׁ, רוּחַ, מַיִם, עֶפֶר; כִּי כָּל אָדָם יֵשׁ בּוֹ אַרְבָּעָה כַּחוֹת אֵלוּ. רַבּוֹ שֶׁל אָדָם זֶהוּ עֶפֶר. וְלִכֵּן כְּתוּב (בְּרֵאשִׁית ג, יט): "כִּי עֶפֶר אַתָּה, וְאֵל עֶפֶר תָּשׁוּב", מִן הַגּוֹפֶה שֶׁמְכַנִּיִּים בְּאֲדָמָה, נַעֲשֶׂה לְבִסוּף עֶפֶר. כְּמוֹ-כֵן יֵשׁ אֲצֵל הָאָדָם מַיִם — הַלְחָלוּחִיּוֹת שָׁבוּ, וְכֵן רוּחַ וְאֵשׁ יִשָּׁנִם אֲצֵלוֹ. אוֹמֵר רַבְּנּוּ ז"ל, שֶׁכָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת תְּלוּיּוֹת בְּאַרְבָּעָה כַּחוֹת אֵלוּ: עֲצָבוֹת וְעֲצָלוּת בָּא מִכַּח הָעֶפֶר, אָדָם עֲצֵל, אֵינּוּ עוֹשֶׂה מְאוּמָה, מִתְמַהֵמָה וְזוֹחֵל בְּעֵנֵינוּ וְכוּ', אוֹ אָדָם מְדַכָּא וְעֲצוּב, עַל מַה וְלָמָּה? מִדּוּעַ תִּשְׁכַּב בַּמֶּטָה כְּפֶגֶר? אֵיךְ זֹאת אֵלָּא שֶׁכַּח הָעֶפֶר נִכְנָס בּוֹ, הַדּוּמָם חָדַר לְתוֹכוֹ, כִּי רַבּוֹ שֶׁל אָדָם זֶהוּ הַדּוּמָם. וְכֵן יֵשׁ אָדָם שֶׁהִתְאַוּוֹת רָעוֹת מִתְגַּבְּרוֹת עָלָיו, רוּאָה אֲכָל וּשְׂתִיָּה, הוּא מִתְנַפֵּל עַל זֶה, תְּאַוֹת אֲכִילָה בּוֹעֶרֶת בּוֹ, אוֹ רוּאָה כְּסָף — תְּאַוֹת מְמוֹן מְסַנּוֹרֶת אוֹתוֹ, אוֹ שִׂתְאוֹת נְאוּף מִתְגַּבְּרֶת עָלָיו, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה מִמֶּשׁ בְּלִתֵּי שְׁפוּי בְּדַעְתּוֹ, אֲצֵל אָדָם זֶה כַּח הַמַּיִם מִתְגַּבֵּר בּוֹ מְאֹד, הֵינּוּ שֶׁהַצּוּמָח שׁוֹלֵט עָלָיו, שְׁזָה כָּלֵל הַתְּאוּוֹת: אֲכִילָה, מְמוֹן, כְּבוֹד וְנְאוּף. יֵשׁ אֶחָד

שֶׁכַח הָרוּחַ מִתְגַבֵּר בּוֹ, עַד שֶׁאֵינּוּ פּוֹסֵק לְדַבֵּר וּלְפִטְפֹּט
 כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחוֹ, וּמְדַבֵּר עַל הַזּוּלָת לְשׁוֹן-הָרַע,
 וּמְרַכֵּל וּמוֹצִיא שֵׁם רַע וְכוּ' וְכוּ', וּמְחַרְחַר רִיבוֹת וּמְדוֹן,
 אָדָם זֶה הָרוּחַ לְקַחוֹ, הָרוּחַ שְׁטוּת נִכְנָס בּוֹ וּמִתְגַבֵּר
 עָלָיו, עַד שֶׁכָּל מְגַמְתּוֹ לְהִרְבוֹת בְּמַחְלָקָת, 'הַפְּרֵד
 וּמִשְׁל', לְגֵרָם לְפְרוּדִים בֵּין הַבְּרִיּוֹת וּלְסִכְסוּךְ בֵּינֵיהֶם,
 וְעַל-יְדֵי-זֶה מוֹשֵׁל עַל כָּלָם, "רוּחַ סְעָרָה עֲשֵׂה דְבָרוֹ"
 (תהלים קמח, ח), אוֹמֵר רַבֵּנוּ ז"ל (לקוטי-מוֹתֵר"ן, חֶלֶק א', סִימָן
 לח), שֶׁהַדְּבוּר גּוֹרֵם רוּחַ סְעָרָה. יֵשׁ אֶחָד שֶׁכַּח הָאֵשׁ
 מִתְגַבֵּר עָלָיו, וְהוּא כְּעֵסֶן וְקַפְדָּן וּמְלֵא חֲמָה, וּמִתּוֹךְ כֶּף
 שׁוֹבֵר וְהוֹרֵס, קוֹרֵעַ בְּגָדָיו מִתּוֹךְ כְּעֵס, וּמְפַזֵּר מְעוֹתָיו
 וְשׁוֹבֵר כְּלָיו. אֵלוּ הָאֲרָבַע מִדּוֹת בָּאוֹת מֵאֲרָבַעַה יְסוּדוֹת:
 מֵאֵשׁ — מִדַּת הַכְּעֵס, מֵרוּחַ — דְּבוּרִים בְּטִלִּים
 וְאֲסוּרִים, מִמַּיִם — תַּאֲוֹת רָעוֹת, וּמֵעָפָר — עֲצָבוֹת
 וְעֲצָלוּת.

מִסְבִּיר רַבֵּנוּ ז"ל, הַדְּבָר הָרֵאשׁוֹן כְּשֶׁאֲתָה בָּא אֶל
 הַצַּדִּיק וּמְקַיֵּם: "וְהָיוּ עֵינַיִךְ רוֹאוֹת אֶת מוֹרִיךְ", בְּזֶה
 כָּבֵר אֲתָה מְבַטֵּל מִמֶּךָ אֶת הָעֲצָבוֹת, כְּיָלֵד קִטָּן, כְּשֶׁרוֹאֶה
 אֶת אָמוֹ, הוּא עוֹזֵב אֶת שְׁטִיּוֹתָיו וְחִבְרָיו וּמְשַׁחֲקִיו,
 וְצוּעֵק: אָמָא, אָמָא; כְּמוֹ-כֵן כְּשֶׁאָדָם רוֹאֶה אֶת הַצַּדִּיק,
 רֵץ אֵלָיו וְעוֹזֵב אֶת הַבְּלָיו וְשְׁטִיּוֹתָיו, וּמְבַקְּשׁוֹ לְצֵאת מִן
 הַצּוּמָח, מִן הַתַּאֲוֹת הָרָעוֹת, וּבִרְגַע שְׁאוּהֵבִים אֶת

מעין עולם הבא

קצג

הצדיק, אומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן קלה), אהבתו היא בבחינת (שמואל-ב' א, כו): "נפלאַתָּה אַהֲבַתְךָ לִי מֵאַהֲבַת נָשִׁים", גדולה יותר מכל התאוות, פשאדם מתקרב אל הצדיק, כָּבֵר אֵינוֹ רוֹצֵה כְּלוּם — לֹא כֶסֶף, לֹא אֶכֶל, לֹא כְבוֹד וְכוּ', אֶלָּא רוֹצֵה רַק אֶת הַצַּדִּיק, שְׁכָל-כֶּף מִשְׁפִּיעַ עַל נַפְשׁוֹ. וְכַשְׁנוֹתֵן צְדָקָה לַצַּדִּיק, כָּבֵר אֵינוֹ מְדַבֵּר דְּבָרִים בְּטָלִים, וְכָבֵר אֵינְנוּ נִמְצָא בְּכֶסֶף, כִּי הַצַּדִּיק נוֹטֵל אֶת הַכֶּסֶף, וְעוֹשֶׂה בּוֹ דְּבָרִים קְדוּשִׁים: בּוֹנֵה מִקְנָאוֹת, תְּלִמוּדֵי תוֹרָה, בְּתֵי כְּנִסְיוֹת, כּוֹלָלִים, מְשַׁתְּמֵשׁ בַּמַּעוֹת לְצַרְכֵי צְבוּר, אֲזִי מִמִּילָא שׁוֹכֵר אֶת כָּל תְּאוֹוֹתָיו. וְכַשְּׁבָא אֶל הַצַּדִּיק וּמְדַבֵּר אֵלָיו, אֲזִי הוּא כָּבֵר אָבִיק בְּאַבוּקָה שֶׁל תוֹרָה, וּמַעֲלָה אֶת הַמַּלְכוּת לְשֶׁרֶשָׁה, וְנִכְלָל בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, עַד שְׁאֵינוֹ רוֹאֵה מְשׁוּם דְּבָר, רַק אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שֶׁזוֹ הַמַּעֲלָה הֵכִי עֲלִיוְנָה שְׂאָדָם צָרִיךְ לְהַגִּיעַ אֵלֶיהָ בְּזֶה הָעוֹלָם, שְׂיִדַּע שְׁכָל הָעוֹבֵר עָלָיו — בֵּין בְּגִשְׁמִי וּבֵין בְּרוּחָנִי, הַכֹּל לְטוֹבָתוֹ, וְיִרְגִישׁ רוּחָנִיּוֹת אֶלְקוֹת בְּכָל דְּבָר, אֲשֶׁר זֶה הִזָּה רַבִּי עֲקִיבָא.

תְּכַמִּינוּ הַקְּדוּשִׁים מְסַפְּרִים (בְּרִכּוֹת ס:), שְׁהִזָּה לוֹ לְרַבִּי עֲקִיבָא חֲמוּר, גַּר וְתִרְנַגּוּל. חֲמוּר — לְשֵׁם רְכִיבָה עָלָיו, תִּרְנַגּוּל — כְּדֵי שְׂיַעֲרוּ לַחֲצוֹת, וְגַר — כְּדֵי שְׂיֻכַּל לְלַמֵּד בְּלִילָה. אֲשֶׁר עָקַר הַלְמוּד מִתְחִיל בְּלִילָה.

חכמינו הקדושים אומרים (תענית לא.), ששט"ו באב מתחיל הלילה להתארך, ולכן כל מי שמתחיל ללמד מהלילה, יאריכו לו ימיו. ואם אינו לומד בלילה, אזי מקצרים לו ימיו, חס ושלום. והנה רבי עקיבא רוכב על חמור, ויש לו תרנגול ונר, ובא לעירה קטנה ורצה לישן, ואמרו לו: לא ולא, אין מקום בעבורך, אדם אחר היה נשבר, הנה רציתי לנוח פאן מטרח הדרך, ואין נותנים לי. אף מה אמר רבי עקיבא: כל מאן דעביד רחמנא לטב עביד, כל מה שעושה הקדוש ברוך הוא — זה לטובה, והלך וישן במדבר. קשר את החמור לאיזה עץ, הניח את התרנגול בקרבתו, והדליק את הנר, בעת שיתעורר יוכל ללמד. והנה נשבה רוח וכבתה את הנר, ובא חתול וטרף את התרנגול, ובא אריה וטרף את החמור. מה היינו עושים? גרשו אותנו מן המלון, לא הניחו לנו לישן, היינו מקטרים ומתלוננים, אף מה אמר רבי עקיבא: הכל לטובה, הוא ידע היטב, שפשאדם מגיע לידיעה זו, אשר כל מאורעותיו הם לטובתו, זאת הבחינה היא "מעין עולם הבא". או אם היינו נוסעים ברכב, ולפתע נדם המנוע, ואין אפשרות להמשיך בדרך, וצריך לקרא לגורר, ולהכניס את הרכב למוסף וכו', מה היינו עושים? מקטרים וקובלים ומתרגזים וכו', אף לא כן רבי עקיבא, בעת שנטרף חמורו — אמר: הכל לטובה, פי

מעין עולם הבא

קצה

ידע שזאת הבחינה היא מעין עולם הבא, הוא חי בעולם הזה כדגמת העולם הבא. או אם היינו בביתנו, ולפתע פכה האור, יש הפסקת חשמל, חשך מצרים, הלא היינו יוצאים מדעתנו מרב לחץ ועצבים, אך לא כן רבי עקיבא, אשר ידע בידיעה ברורה, שכשאדם מגיע למסקנה, שכל מאורעותיו הם לטובתו, זאת הבחינה היא מעין עולם הבא, אני עתה חי כמו בעולם הבא, רבי עקיבא היה דבוק בהקדוש-ברוך-הוא בדבקות אין סופית, בכל רגע ורגע מימי חייו, היודעים אתם איזה מוסר השכל הוא זה?!

רבי עקיבא היה עד גיל ארבעים שנה עם הארץ גמור, עד שאמר: מי יתן לי תלמיד חכם, ואשכנו כחמור, ובגיל ארבעים חזר בתשובה שלמה, ועלה ונתעלה, עד שעליו נאמר: עקיב"א — ראשי תבות: יש קוונה עולמו בשעה אחת, רבי עקיבא נכנס בשלום ויצא בשלום, הוא שב בתשובה שלמה והגיע למעלות עליונות ביותר, עד שאמר עליו התנא: כל הפורש ממך כפורש מן החיים — זה היה רבי עקיבא! וכאן נבין דבר מפלא ביותר, מהי דבקות להקדוש-ברוך-הוא; הלכו ומסרו אותו למלכות, אומרים חכמינו הקדושים, בשעה שהוציאו את רבי עקיבא להריגה, זמן קריאת שמע היה, ערב יום כפור, ונטלו הרשעים

מסרק של ברזל, והחלו לסרק בכשרו, תתארו לעצמכם אילו יסורים הם, וצעק רבי עקיבא: "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", והאריך באח"ד, שאלוהו תלמידיו: רבנו, עד כאן?! וענה להם: כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה: "ובכל נפשך" — אפלו נוטל את נפשך, אימתי יבוא לידי ואקימנו, ועכשוו שהגיע לידי, לא אקימנו?! ויצאה בת קול וצעקה: אשריך רבי עקיבא. רבי עקיבא היה באמצע קריאת שמע, הינו שהיה מגלה לכלם: "שמע ישראל", "הוי"ה" — רחמים, "אלקינו" — דין, "הוי"ה אלקינו" — "הוי"ה אחד", תדעו לכם שהכל זה אחד, הכל מאתו יתברך, כל מה שנעשה — זה לטובה, והכל בהשגחה פרטית ממנו יתברך בחשבון צדק, ואוי לו למי שגורם עול לשני, כי לבסוף יקבל ענש. רבי עקיבא יודע היטב את הגלוי הזה, שכשאדם יודע שכל מאורעותיו הם לטובה, זאת הבחינה היא מעין עולם הבא.

תתארו לעצמכם, נוטלים את הרבי, מכניסים אותו לפלא, וסורקים בשרו, והנה הוא מדבר מאלקות, כאלו לא ארע דבר, היתכן?! שאלוהו התלמידים: רבנו, עד כאן?! והשיב: בכל יום הייתי מצטער על פסוק זה, ועתה כשבא לידי לא אקימנו?! רבי עקיבא הבהיר, הלא כל ימי חיי גליתי רק אלקות, אני רוצה עכשו

מעין עולם הבא

קצו

להראות לכלם: ראו, אפלו כשנמצאים במצב קשה כזה, אף-על-פי-כן מדברים מאלקות. ונותרה כאן קשה: מה היתה שאלת התלמידים: רבנו, עד כאן?! מהי המשמעות עד כאן? אלא האר"י הקדוש מגלה, שיש שם, שיכולים על ידו להרג את הרשע, ואיזהו? השם תכ"ה, שיוצא מהפסוק (תהלים קנ, ו): "כ'ל ה'נשמה ת'הלל", ובשם הזה הרג משה רבנו את המצרי, והוא הסופי תבות של הפסוק: "ואהבת את ה'י"ה אלקיך". ואהבת — לאהב את ה'י"ה אלקים; התלמידים לא הבינו, ושאלו את רבם: רבנו, הלא מסרו אתכם, ועושים לכם יסורים, ומדוע לא תכוננו שם, שיתפגרו הרשעים על ידו?! ולכן שאלו: רבנו, עד כאן?! הינו אתם נשאים באחד, אתם מדברים רק מהקדוש-ברוך-הוא?! הלא תמשיכו: "ואהבת את ה'י"ה אלקיך", הינו תתנו לרשעים מכה כזו, על-ידי שתכוננו שם תכ"ה וימותו, למה קורה לכם צער כזה, הלא על-ידי שם זה אתם יכולים להפילם?! ומה עונה רבי עקיבא: כל ימי חיי רציתי להראות דגמא לתלמידים, שאף כשיש צרות ויסורים — אין מתבלבלים, ואפלו באמצע הסבל והצער מגלים את הקדוש-ברוך-הוא, זה הלמוד הגדול של רבי עקיבא!

כמו־כן עלינו לראות בעת הצרות והסבל, שאין לנו על מי להשען, אלא על אבינו שבשמים, אין כחנו אלא בפה, הקול קול יעקב, והידיים ידי עשו, אומרים חכמינו הקדושים (בראשית ופה, פרשה סה, סימן כ'): בזמן שהקול קול יעקב, אין הידיים ידי עשו שולטות בו. ולכן העקר להרבות בתפלה ובתחנונים על הרמת כבוד הצדיק, ומפלת המוסרים והמלשינים, והתפלות תפעלנה כבר את ההמשך: "ואהבת את הוי"ה אלקיך", שזה הראשי תבות של הפסוק: "כל הנשמה תהלל", שזהו השם תכ"ה, שבו הרג משה רבנו את המצרי, כי על כל נשימה ונשימה תהלל יה. יעזר הקדוש־ברוך־הוא, שנזכה כבר לגאולה האמתית, על־ידי משיח צדקנו, שבוא יבוא ולא יאחר.

תם ונשלם, שבח לאל בודא עולם!